

УДК 619

В 52

Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції, 4–5 квітня 2017 року. – Полтава: ТОВ НВП “Укрпромторгсервіс”, 2017. – 143 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції «Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині» з актуальних напрямів сучасної ветеринарної медицини.

Редакційна колегія:

Євстаф’єва В. О., д. вет. н., професор; *Клименко О. С.*, к. вет. н., доцент; *Кручиненко О. В.*, к. вет. н., доцент; *Щербакова Н. С.*, к. вет. н., доцент; *Корчан Л. М.*, к. вет. н.; *Михайлютенко С. М.*, к. вет. н.; *Мельничук В. В.*, к. вет. н.

*Рекомендовано до друку науково - методичною радою
Полтавської державної аграрної академії
(протокол № 22 від 4 квітня 2017 р.)*

Відповідальний за випуск:

к. вет. н., доцент Клименко О. С.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей і повідомлень.

СЕКЦІЯ 2
ЗАРАЗНА ПАТОЛОГІЯ

ДИФЕРЕНЦІЙНІ МОРФОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ БУДОВИ ГОЛОВНОГО ВІДДІЛУ <i>MELOPHAGUS OVINUS</i> <i>Алексеєва Є. О.</i>	66
ЛЮМБРІЦИДИ ЯК ПРОМІЖНІ ЖИВИТЕЛІ МЕТАСТРОНГІЛ <i>Антіпов А. А., Гончаренко В. П., Бахур Т. І.</i>	69
ОПСОНО-ФАГОЦИТАРНА РЕАКЦІЯ ОРГАНІЗМУ КОРІВ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ РОЗЧИНУ ПОЛТАВСЬКОГО БІШОФІТУ <i>Бердник В. П., Киричко О. Б.</i>	71
ВПЛИВ МЕТИЛПАРАБЕНУ НА ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ ЯЄЩ <i>ASCARIS SUUM (NEMATODA, ASCARIDATA)</i> <i>Бойко О. О., Бригадиренко В. В., Савченко М. В.</i>	76
ЗНАЧЕННЯ ПОЛІМЕРАЗНОЇ ЛАНЦЮГОВОЇ РЕАКЦІЇ У БАКТЕРІОЛОГІЧНІЙ ДІАГНОСТИЦІ ТУБЕРКУЛЬОЗУ ТВАРИН <i>Волоконська О. В.</i>	78
ПОШИРЕННЯ АСКАРИДІОЗУ КУРЕЙ В УМОВАХ ОДНООСІБНИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ КОТЕЛЕВСЬКОГО РАЙОНУ <i>Глуценко І. М.</i>	80
МОНІТОРИНГ ЗА ПРИРОДНО-ВОГНИЩЕВОЮ СИТУАЦІЄЮ З ОПІСТОРОХОЗУ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ <i>Гуцук І. В., Сафонов Р. В., Бялковський О. В., Шелевицька Л. В., Гуцук В. І., Драб Р. Р.</i>	83
ПОШИРЕННЯ ДЕМОДЕКОЗУ СОБАК НА ТЕРИТОРІЇ МІСТА ПОЛТАВИ <i>Євстаф'єва В. О., Дема К. В.</i>	86
КАПЛІРІОЗ В АСОЦІАЦІЇ ІЗ ГАНГУЛЕТЕРАКОЗОМ У ГУСЕЙ ГОСПОДАРСТВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ <i>Єресько В. І.</i>	88
ПАСАЛУРОЗ КРОЛІВ У ГОСПОДАРСТВАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПОШИРЕННЯ ТА ЛІКУВАННЯ <i>Клименко О. С., Буласнко А., Тригуб А. Ю., Мильченко І. В., Матрос А. О., Окань О. М., Чуприна Н. Ю.</i>	91

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Кафедра паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи

**«ВИРІШЕННЯ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ
У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ»**

МАТЕРІАЛИ

***II Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет – конференції***

*4–5 квітня 2017 р.
Україна, м. Полтава*

МОНІТОРИНГ ЗА ПРИРОДНО-ВОГНИЩЕВОЮ СИТУАЦІЄЮ З ОПІСТОРХОЗУ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Гушук І. В. *, к. м. н. доцент,
Сафонов Р. В. в. о. директора**,
Бялковський О. В. заступник директора**,
Шелевицька Л. В., завідувач паразитологічною лабораторією**,
Гушук В. І. завідувач сангіглабораторією**,
Драб Р. Р. ентомолог**.

* Науково-дослідний центр «Екології людини та охорони громадського здоров'я» Національного університету «Острозька академія», м. Острог,

** Державна установа «Рівненський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України», м. Рівне,

Актуальність проблеми. Опісторхоз є одною з пріоритетних проблем охорони здоров'я України. Згідно з даними вибіркового порівняльного аналізу статистичної звітності [1], слід відмітити, що захворюваність населення України на опісторхоз характеризується нерівномірністю, однак, середній багаторічний темп приросту за ці роки становив 6,3%, а рівень кумулятивної захворюваності серед дитячого населення в 1,5 рази перевищує аналогічний серед всього населення України.

Опісторхоз – це інвазія з природною вогнищевістю, яка існує в природі сама по собі за рахунок місцевої фауни – молюсків виду *Codiella inflata*, риби родини коропових і м'ясоїдних тварин. При захворюваності на опісторхоз людини досить загрозливою з епідеміологічної точки зору є ситуація здорового носійства, коли уражені цим гельмінтом особи не виявляють клінічної картини, серед дорослих ця група становить 35-40%, серед дітей – 55-60%. Клінічні ж прояви опісторхозу досить серйозні – це хронічний печінково-панкреатичний трематодоз, який є системним захворюванням людини, найбільш частими ускладненнями якого є рак підшлункової залози, печінки, жовчокам'яна хвороба, цукровий діабет.

В Україні особливо неблагополучна епідемічна та епізоотична ситуація з опісторхозу відмічається в басейні ріки Дніпро та його притоках.

Відповідно до розробленого кадастру вогнищевих опісторхозу в Україні територія Рівненської області була віднесена до зони з середньою можливістю зараження опісторхозом [2] і епідемічна ситуація з даної нозології є благополучною, реєструвались поодинокі випадки захворювань серед людей. Однак, передумови для укорінення даної інвазії досить суттєві. По території області протікає три великі водні артерії (річки Горинь, Стир та Случ), які є

притоками Прип'яті, з величезною кількістю малих річок, озер та меліоративних каналів, що є сприятливим фактором для розвитку проміжного господаря трематоди і збільшення потенційної гельмінтологічної небезпеки біотопу. Внаслідок недотримання басейнового принципу управління водними ресурсами в області (недотримання природоохоронних зон, облаштування несанкціонованих звалищ відходів, розорення земель, зокрема і незаконний видобуток бурштину), а, також, через збільшення крупномасштабних міграційних процесів населення (переселенці, військовослужбовці у зв'язку з проведенням АТО у державі) зростає антропогенне навантаження на водойми в області, що може суттєво впливати на формування нових вогнищ опісторхозу.

Тому, **метою дослідження** було вивчення епідемічно-епізоотичної ситуації з опісторхозу в 16-ти районах Рівненській області з 2001 по 2016 роки.

Матеріали і методи досліджень. Матеріалами досліджень були два проміжних господаря паразита – молоски виду *C. inflata* та риба родини коропових і кінцевий – коти свійські. В епідсезон проводилось щодакнедне фенологічне спостереження за проміжними господарями опісторхозу для визначення їх показників чисельності та періоду масової активності. Паразитологічне дослідження молосків виду *Codiella inflata* та м'язевої тканини риби родини коропових проводили стандартним компресійним методом; печінки, жовчного міхура, жовчних шляхів і протоків підшлункової залози котів – мікроскопуванням гельмінтологічних препаратів [3]. Статистично вираховували екстенсивність (відносну кількість досліджених особин, уражених гельмінтами, по відношенню до всіх вивчених, %) та інтенсивність інвазії (число личинок гельмінту на компресорій).

Результати досліджень. З 2001 по 2016 роки нами було досліджено 6020 екз. молосків *C. inflata*, відібраних з берегових зон мілких, добре прогрітих заплавлених евтотрофних водойм, в період з кінця травня по кінець серпня, в денні години (з 11⁰⁰ до 16⁰⁰). В результаті паразитологічного дослідження їх гепатопанкреаса було встановлено, що найбільша екстенсивність інвазії церкаріями *O.felineus* була в особин, відібраних з ріки Стир (Зарічненський та Володимирецький райони) – 32%; та ріки Случ (Сарненський та Березнівський райони) - 21%. Інтенсивність інвазії опісторхид в молоску варіювала від 4 до 7, що є досить незначним показником. Рівень ураженості молосків збільшувався в місцях міграції диких тварин біля водойм, а також поблизу невеликих населених пунктів, де відмічалось скупчення домашніх та бродячих тварин біля річок, що сприяло їх забрудненню яйцями опісторха та трансмісії паразиту між особинами хазяїна.

Слід зазначити, що в останні три роки внаслідок різкого зниження рівня води в ріках чисельність популяції молоска *Codiella inflata* в досліджених

водоймах знизилась до одиничних екземплярів і на стаціонарних місцях відбору фіксувалась в межах 5-22 екз/м², що досить суттєво знизило їх ареал і сприяло зменшенню природних вогнищ інвазії.

За період нашого моніторингу було досліджено 1273 екз. риби родини коропових, інвазованість метацеркаріями становила від 0,53 до 10,0%, всі випадки ураження риби зафіксовані лише в Зарічненському районі. При компресії м'язової тканини риб родини коропових встановлено, що найбільша екстенсивність інвазії була в плітки *Rutilus rutilus* – 30,2% з інтенсивністю 2-8 на компресорій та ляща *Abramis brama* – 24,6% (3-6 личинки на препарат).

За даними ветеринарної медицини, опісторхоз серед тварин в області реєструвався у лисиць (6,5%), кабанів (5,7%), вовків (4,2%), ондатр (3,0%). Нами досліджені печінка, жовчний міхур і гепатобіліарні ходи від 155 свійських котів. Інвазовані тварини виявлялись із Зарічненського та Володимирецького районів, відсоток ураженості імаго виду *O.felineus* 33 та 23 відповідно, інтенсивність інвазії від 4 до 6 екз на тварину, що свідчить про їх важливу роль в забрудненні водойм і підтриманні природних осередків опісторхозу.

Висновок. Таким чином, на території Рівненської області було встановлено існування природних вогнищ опісторхозу у двох північних районах – Володимирецькому і Зарічненському.

У визначених природних осередках опісторхозу і по регіону загалом була проведена широка санітарно-просвітницька робота серед населення щодо обов'язкової термічної обробки риби родини коропових, яка виловлювалась і споживалась, роз'яснення небезпеки культивування деяких харчових звичок, таких як споживання сирої чи слабосоленої риби, а, також були розроблені та спільно з управлінням водних ресурсів впроваджені комплексні плани облаштування територій навколо рік та водотоків, які передбачали санітарно-технічні та гідротехнічні заходи і значно знизило ризик поширення опісторхозу серед населення області, незважаючи на те, що дана інвазія в Рівненській області залишається небезпечною медико-ветеринарною проблемою і вимагає подальшого системного епідемічного та епізоотичного моніторингу.

Література

1. Форма 2 “Звіт про окремі інфекційні та паразитарні захворювання за 2001-2016 роки”, річний МОЗ України. – Київ, 2001-2016.
2. Беляков В.Д., Дегтярев А.А. Иванников Ю.Г. Качество и эффективность противозепидемических мероприятий. – Л., Медицина, 1981. – С. 89-91.
3. Приказ МОЗ УРСР № 554 від 19.09.1984р. “Об усилении мероприятий по борьбе и профилактике описторхоза в Украинской ССР”. – 32 с.